

KRAJOWA RADA SPÓŁDZIELCZA
NACZELNY ORGAN SAMORZĄDU SPÓŁDZIELCZEGO

00-013 Warszawa, ul. Jasna 1, Skrytka pocztowa 16
e-mail: krs@krs.com.pl, <http://www.krs.com.pl>
tel. +48 22/596-43-00, +48 22/596-45-00, tel./fax +48 22/827-43-21

Warszawa, dnia 18 stycznia 2021 r.

SIB/18/2021/MW

Szanowna Pani

Elżbieta Witek

Marszałek Sejmu RP

Kancelaria Sejmu

ul. Wiejska 4/6/8

00-902 Warszawa

Szanowna Pani Marszałek,

W odpowiedzi na pismo znak: SPS-WP-020-189(7)/20 z dnia 16.12.2020 r. dotyczące **projektu ustawy o spółdzielniach uczniowskich**, Krajowa Rada Spółdzielcza w trybie art. 259. § 2 pkt. 3) ustawy – Prawo spółdzielcze przekazuje opinię wraz z poniższymi uwagami.

Do zadań Krajowej Rady Spółdzielczej (KRS), jako naczelnego organu samorządu spółdzielczego, należy między innymi podejmowanie inicjatyw związanych z rozwojem ruchu spółdzielczego w Rzeczypospolitej Polskiej, w tym rozwoju spółdzielczości uczniowskiej (art. 259 § 2 pkt 5 ustawy – Prawo spółdzielcze). W ramach wypełniania wymienionego zadania KRS od wielu lat zabiega o uregulowanie prawnego statusu spółdzielni uczniowskich, czego wyrazem są przedkładane organom ustawodawczym kolejne projekty ustawy o spółdzielniach uczniowskich. **Brak aktu prawnego, który regulowałby ich funkcjonowanie stanowi najpoważniejszą barierę dla rozwoju spółdzielczości uczniowskiej w Polsce.**

Obecnie spółdzielnie uczniowskie działają w oparciu o ogólne zasady ustawy – Prawo spółdzielcze oraz Wzorcowy Statut Spółdzielni Uczniowskiej opracowany przez KRS w porozumieniu z Ministerstwem Oświaty i Wychowania i zatwierdzony w 1983 r. uchwałą II Kongresu Polskiej Spółdzielczości. Na jego podstawie opracowywane są statuty aktualnie funkcjonujących spółdzielni uczniowskich. Jednak praktyczne problemy, przed którymi w ostatnich latach stanęły spółdzielnie uczniowskie, pokazały, że konieczne są jednoznaczne zapisy prawne, które wszystkim zaangażowanym w funkcjonowanie tych spółdzielni zapewnią spokojne, stabilne i bezpieczne warunki do działania.

Opiniowany projekt zakłada między innymi jasne uregulowania w zakresie zwolnienia od podatku dochodowego od osób prawnych oraz podatku od towarów i usług, a także wyłączenia dotyczącego zastosowania kas rejestrujących. Próby objęcia spółdzielni uczniowskich tymi obowiązkami budziły ogromne obawy dyrektorów szkół (odpowiedzialnych za całokształt zdarzeń zachodzących w szkole) doprowadzając często do paraliżowania funkcjonowania spółdzielni uczniowskich, które w przeważającej mierze, choć w charakterze wyłącznie edukacyjnym, prowadzą działalność handlową (prowadzenie sklepiku szkolnego).

Projekt ustawy o spółdzielniach uczniowskich reguluje także relacje stron zaangażowanych w założenie i prowadzenie spółdzielni uczniowskiej tj. członków-uczniów, opiekuna-nauczyciela, dyrektora, rodziców, a także KRS. Dla celów wsparcia, w tym szkoleniowych, oraz statystycznych wskazanym byłoby zobowiązanie dyrektora szkoły lub placówki do zgłoszenia faktu założenia spółdzielni uczniowskiej Krajowej Radzie Spółdzielczej na wzorcowym formularzu. Dodatkowo należy rozważyć zapisanie w ustawie wprost, że spółdzielnia uczniowska nie jest zobowiązana do opłacania składek na rzecz Krajowej Rady Spółdzielczej.

Ponadto zdaniem KRS podczas redagowania art. 5 projektu ustawy doszło, zapewne z uwagi na zaangażowanie wielu organizacji społecznych w przygotowanie przedmiotowego projektu, do omyłek pisarskich polegających w ust. 1. na odwołaniu się do art. 3 ust. 2 (brak takiej jednostki redakcyjnej w projekcie ustawy) zamiast, jak się wydaje, do art. 4 ust. 2; a następnie w ust. 2 na odwołaniu się do art. 3 zamiast do art. 4 projektu ustawy.

W związku z powyższym art. 5 projektu ustawy powinien otrzymać następujące brzmienie:
„Art. 5. 1. Założyciele spółdzielni uczniowskiej przekazują dyrektorowi szkoły lub placówki listę założycieli wraz ze zgodami, o których mowa w art. 4 ust. 2.
2. Dyrektor szkoły lub placówki w przypadku spełnienia warunków, o których mowa w art. 4, wyraża zgodę na założenie spółdzielni uczniowskiej.”.

Według KRS projekt opiniowanej ustawy zawiera też pewne nieścisłości związane z wymogiem zgody przedstawiciela ustawowego. Art. 4. reguluje, że założycielami spółdzielni uczniowskiej może być grupa co najmniej 5 uczniów szkoły lub wychowanków placówki, którzy ukończyli 13 lat, a w przypadku małoletniego ucznia szkoły lub wychowanka placówki wymagana jest pisemna zgoda jego przedstawiciela ustawowego.

Wynika z tego, że uczniowie-założyciele, którzy nie osiągnęli pełnoletności (co do zasady nie ukończyli 18 lat) potrzebują pisemnej zgody przedstawiciela ustawowego na założenie

spółdzielni uczniowskiej. Ponadto zgodnie z art. 9 członkami spółdzielni mogą być uczniowie bez względu na to czy mają zdolność do czynności prawnych z tym, że członkowie posiadający pełną lub ograniczoną zdolność do czynności prawnych składają oświadczenie woli wobec spółdzielni uczniowskiej w sprawach majątkowych samodzielnie, a członkowie nieposiadający zdolności do czynności prawnych za zgodą przedstawiciela ustawowego (art. 9. ust. 2). Zasadę tę stosuje się odpowiednio do oświadczeń woli składanych przez uczniów szkoły lub wychowanków placówki w sprawie założenia spółdzielni oraz przystąpienia lub wystąpienia ze spółdzielni uczniowskiej (art. 9 ust. 3). Wynikałoby z tego, że zgodnie z art. 9 uczniowie, którzy ukończyli 13 lat (posiadający ograniczoną zdolność do czynności prawnych) mogą złożyć oświadczenie woli w sprawie założenia spółdzielni uczniowskiej samodzielnie, podczas gdy art. 4 wymaga, by takie oświadczenie w przypadku ucznia małoletniego (czyli co do zasady, który nie ukończył 18 lat) poparte było pisemną zgodą przedstawiciela ustawowego.

W związku z powyższym art. 4 projektu ustawy powinien otrzymać następujące brzmienie:
„Art. 4. 1. Założycielami spółdzielni uczniowskiej może być grupa co najmniej 5 uczniów szkoły lub wychowanków placówki, posiadających pełną lub ograniczoną zdolność do czynności prawnych.

2. W przypadku ucznia szkoły lub wychowanka placówki nieposiadających zdolności do czynności prawnych wymagana jest pisemna zgoda jego przedstawiciela ustawowego.”.

Wątpliwości budzą też przepisy projektowanej regulacji w obrębie art. 11, bowiem według ust. 1 pkt 3) rada szkoły (placówki) może na wniosek rady lub zarządu spółdzielni uczniowskiej uchylić uchwałę każdego organu spółdzielni uczniowskiej. Tymczasem ust. 2 tego samego artykułu reguluje, że rada szkoły po zasięgnięciu opinii dyrektora szkoły i opiekuna spółdzielni uczniowskiej może uchylić uchwałę walnego zgromadzenia także na wniosek rady lub zarządu spółdzielni uczniowskiej. Z jednej strony z zapisu w ust. 1 pkt. 3 wynika, że rada szkoły (placówki) może na wniosek rady lub zarządu spółdzielni uczniowskiej uchylić uchwałę walnego zgromadzenia spółdzielni uczniowskiej („uchwałę każdego organu spółdzielni uczniowskiej”). Z drugiej strony ust 2. możliwość tę uzależnia od uprzedniego zasięgnięcia opinii dyrektora szkoły i opiekuna spółdzielni uczniowskiej.

W związku z powyższym art. 11 ust. 2 projektu ustawy powinien otrzymać następujące brzmienie:

„2. Rada szkoły po zasięgnięciu opinii dyrektora szkoły i opiekuna spółdzielni uczniowskiej może uchylić uchwałę walnego zgromadzenia”.

Opiniowany projekt zawiera również przepis o stosowaniu przepisów obowiązującej ustawy – Prawo spółdzielcze w sprawach nieuregulowanych przepisami ustawy o spółdzielniach uczniowskich (art. 1 ust 2.). W tym aspekcie warto podkreślić, że by zachęcić młodzież do działania w formie spółdzielni, należy możliwie upraszczać procedury i łagodzić wymogi. Celem regulacji tej materii jest bowiem uporządkowanie i usprawnienie funkcjonowania spółdzielni uczniowskich, a nie skomplikowanie zasad ich działania. Wobec tego zapisy ustawy – Prawo spółdzielcze należałoby stosować uwzględniając fakt, że spółdzielnie uczniowskie są odpowiednikami spółdzielni „dorosłych” wzorującymi się na nich, ale jednak działającymi jako jednostka wewnątrzszkolna stanowiąca niejako „laboratorium”, w którym młodzież uczy się przedsiębiorczości.

W minionym roku upłynęło 120 lat funkcjonowania spółdzielni uczniowskich na ziemiach polskich. Przez ten czas, pomimo wielu zawirowań historycznych, ekonomicznych i prawnych, oraz dzięki ogromnej determinacji nauczycieli-opiekunów, spółdzielnie uczniowskie pomagały w promowaniu idei spółdzielczości wśród uczniów. Kształtowanie sprzyjających warunków rozwoju spółdzielczości uczniowskiej wymaga jednak ustalenia przejrzystych zasad jej funkcjonowania tak, by ta forma działalności, zachowując charakter i wartości spółdzielcze, była jak najbardziej przystępna, przyjazna i bezpieczna dla wszystkich zaangażowanych w jej prowadzenie.

Podsumowując, pomimo konieczności uwzględnienia pewnych poprawek, **Krajowa Rada Spółdzielcza pozytywnie opiniuje przedłożony projekt ustawy o spółdzielniach i będzie zabiegała o jak najszersze jego poparcie w trakcie prac parlamentarnych.** Jednocześnie zapewniam Panią Marszałek o gotowości Krajowej Rady Spółdzielczej do współpracy i udzielania wszelkiej pomocy mogącej się przyczynić do zapewnienia właściwego kształtu przyszłych rozwiązań legislacyjnych dotyczących spółdzielni uczniowskich w Polsce.

2 wyrazami racjonalnie.

PREZES ZARZĄDU
Krajowej Rady Spółdzielczej
dr inż. Mieczysław Grodzki